

2014/0259(NLE)

27. 5. 2015

NÁVRH DOPORUČENÍ

k návrhu rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie ratifikovaly protokol z roku 2014 k Úmluvě Mezinárodní organizace práce o nucené práci z roku 1930, pokud jde o záležitosti týkající se sociální politiky
(06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci

Zpravodaj: Patrick Le Hyaric

Vysvětlivky

- * Postup konzultace
- *** Postup souhlasu
- ***I Řádný legislativní postup (první čtení)
- ***II Řádný legislativní postup (druhé čtení)
- ***III Řádný legislativní postup (třetí čtení)

(Druh postupu závisí na právním základu navrženém v návrhu aktu.)

OBSAH

	Strana
NÁVRH LEGISLATIVNÍHO USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	5
STRUČNÉ ODŮVODNĚNÍ.....	6

NÁVRH LEGISLATIVNÍHO USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o návrhu rozhodnutí Rady kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie ratifikovaly protokol z roku 2014 k Úmluvě Mezinárodní organizace práce o nucené práci z roku 1930, pokud jde o záležitosti týkající se sociální politiky (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

(Souhlas)

Evropský parlament,

- s ohledem na návrh rozhodnutí Rady (06732/2015),
 - s ohledem na žádost o souhlas, kterou předložila Rada v souladu s čl. 153 odst. 2 ve spojení s čl. 153 odst. 1 písm. a) a b), čl. 218 odst. 6 druhým pododstavcem písm. a) bodem v) a čl. 218 odst. 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (C8-0079/2015),
 - s ohledem na čl. 99 odst. 1 první a třetí pododstavec, čl. 99 odst. 2 a čl. 108 odst. 7 jednacího řádu,
 - s ohledem na doporučení Výboru pro zaměstnanost a sociální věci (A8-0000/2015),
1. uděluje svůj souhlas s návrhem rozhodnutí Rady;
 2. pověřuje svého předsedu, aby předal postoj Parlamentu Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

STRUČNÉ ODŮVODNĚNÍ

Úvod

Nucená práce porušuje lidská práva a pošlapává důstojnost milionů žen, mužů, dívek a chlapců.

Boj proti této nejnásilnější formě vykořisťování je základním kamenem významných politických a filozofických emancipačních proudů. Boj za emancipaci se v rámci snahy o osvobození lidských bytostí od politické a kulturní dominance a materiální závislosti vždy soustředil na otrockou práci, která neumožňuje přístup k dalším právům.

I v našem dvacátém prvním století je podrobena nucené práci 21 milionů osob, které jsou tak obětí vykořisťování přinášejícího příjmy ve výši 150 miliard dolarů ročně těm, kteří je organizují a řídí.

Ke klasickým formám vykořisťování založeným na fyzickém či materiálním útlaku se přidaly formy nové, a to především v bohatých zemích a navzdory vládě zákona. Tyto formy založené na naději jsou nepochybně subtilnější a záluďnější, zůstávají však stejně krutými. Dopadají na muže, ženy a děti, kteří si přejí překonat své životní podmínky a aby toho dosáhli, rozhodli se změnit svůj život.

Ačkoli otroctví kvůli dluhu již na evropském světadílu oficiálně neexistuje, trpí v Evropské unii 880 000 lidí (a v celé Evropě 1,6 milionu lidí) těmito novými formami otrocké práce. Muži a ženy, kterým bylo navrženo zaměstnání v zahraničí, se stanou oběťmi svých údajných zaměstnavatelů, migranti jsou oběťmi svých převaděčů a děti jsou destabilizovány vykořeněním.

Nejzranitelnější skupiny obyvatel, ženy, děti a migranti, jsou těmi, kdo je přinucen k nejhorším úkolům vykonávaným za nejhorších podmínek: prostituci, žebrání a nejtvrďší a nejvíce ponižující práci. K násilí vykořisťování se přidávají fyzické násilí, ustavičná psychologická agrese, strach a izolace.

Tyto nové formy obchodování s lidmi a vykořisťování musí být podobně jako formy staré vykořeněny díky právu a rozhodným krokům na jeho vynucování. Toto doporučení Výboru pro zaměstnanost a sociální věci Evropského parlamentu se týká protokolu Mezinárodní organizace práce (MOP) z roku 2014 k Úmluvě o nucené práci z roku 1930, který si klade právě tento cíl.

Protokol

Protokol z roku 2014 MOP k Úmluvě o nucené práci z roku 1930 tuto úmluvu aktualizuje, dává jí nové nástroje na boj proti nucené práci a činí ji právně závaznou.

Na základě skutečnosti, že „kontext a podoby nucené práce se změnily“, považuje protokol za „nezbytné“ přijmout opatření v oblasti prevence a ochrany a zavést mechanismy nápravy a narovnání, jako je např. odškodňování a náprava materiálních škod a fyzické újmy. Vyzývá dále k posílení prostředků a spolupráce mezi státy při boji proti soudobým formám otroctví,

čímž uznává jejich čím dál tím mezinárodnější povahu.

Ustanovení protokolu posilují mezinárodní právní rámec tím, že stanoví povinnosti zabránit nucené práci a poskytnout obětem ochranu a přístup k opravným prostředkům, jako je odškodnění.

Články 1 a 6 vyžadují, aby členské státy Mezinárodní organizace práce vypracovaly vnitrostátní politiku a celostátní akční plán pro účinné a trvalé odstranění nucené práce a aby po konzultaci s organizacemi zaměstnavatelů i zaměstnanců přijaly opatření k uplatnění ustanovení protokolu.

Článek 2 stanoví opatření, která musí členské státy MOP přijmout, aby zabránily nucené práci:

- vzdělávání a informování lidí, zejména těch z nich, kteří jsou považováni za obzvláště zranitelné, a zaměstnavatelů;
- vynaložení úsilí s cílem zajistit, aby se pokrytí a vymáhání právních předpisů týkajících se předcházení nucené práci vztahovalo na všechny pracovníky a všechna odvětví hospodářství a aby byly posíleny služby inspekce práce;
- ochrana osob, zejména migrujících pracovníků, před potenciálně zneužívajícími nebo podvodnými praktikami náboru a umístování;
- podpora náležité péče ve veřejném i soukromém sektoru; a
- řešení prvotních příčin zvýšení rizika nucené práce.

Co se týče obětí nucené práce, článek 3 stanoví, že je třeba přijmout účinná opatření pro jejich identifikaci, propuštění, ochranu, zotavování a rehabilitaci a jiné formy pomoci a podpory.

Článek 4 vyžaduje, aby členské státy MOP zajistily, aby všechny oběti měly přístup k opravným a nápravným prostředkům, jako je odškodnění, a aby příslušné orgány měly pravomoc trestně nestíhat oběti za protiprávní činnosti, které byly přinuceny vykonávat.

Článek 5 stanoví mezinárodní spolupráci v oblasti předcházení nucené práci a jejího odstranění a článek 7 ruší přechodná ustanovení Úmluvy.

Soulad s ostatními politikami a cíli Unie

EU zanesla do svého primárního práva zákaz nucené práce tím, že přenesla Chartu základních sociálních práv pracovníků a Evropskou sociální chartu Rady Evropy do Smlouvy o fungování EU¹.

Ačkoli EU doposud nepřistoupila k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, Soudní dvůr EU již tuto úmluvu, jejíž článek 4 zakazuje otroctví a nucenou práci, použil.

Politiky EU se tedy musí snažit hájit a podporovat lidská práva a důstojnou práci a usilovat o vymýcení obchodování s lidmi, a to jak interně, tak ve svých vnějších vztazích.

¹ SFEU, hlava X: Sociální politika.

Názor zpravodaje

Zákoníky práce představují jeden z hlavních pilířů, na nichž je založena důstojná práce, a jsou také hlavním nástrojem na boj proti vykořisťování prostřednictvím práce. Veškeré porušování těchto práv, vyhýbání se jejich uplatňování prostřednictvím jiných politik, jako je např. svoboda pohybu, nebo politický tlak na reformu pracovního práva směřující k zavedení méně přísných norem jsou tedy v rozporu s širším uplatňováním důstojných pracovních standardů.

Způsob, jímž je uplatňována směrnice o vysílání pracovníků, je v tomto směru znepokojivý, neboť může *de facto* vytvářet mezeru v právní úpravě a umožňuje podnikům, aby si záměrně nevšímalý porušování pravidel, minimálních standardů a praktik, nebo jej dokonce podněcovaly prostřednictvím subdodavatelského řetězce. Protože vnitrostátní inspektoři práce nemohou přiměřeným způsobem řešit přeshraniční případy, jež spadají do oblasti působnosti této směrnice, umožňují se tak všemožné způsoby porušování příslušných norem, včetně případů nucené práce. Článek 2 protokolu však vyzývá k posílení útvarů inspekce práce s cílem zajistit uplatňování zákoníku práce.

Protokol po vládách požaduje, aby přijaly opatření s cílem lépe chránit pracovníky, obzvláště pak migrující pracovníky, před způsoby nabírání zaměstnanců, které jsou nezákonné a podvodné. Nelze toho však dosáhnout adekvátním způsobem, aniž by došlo ke skutečnému posílení prostředků umožňujících zajistit dodržování pracovního práva a bylo zcela jednoznačně prohlášeno, že pracovní právo (včetně práva na kolektivní akci) má přednost před volným pohybem a právem hospodářské soutěže. Ratifikaci tohoto protokolu by proto měl doprovázet přezkum dopadu evropských politik na pracovní právo.

Další úhel pohledu, který tento protokol nabízí, pokud se jedná o ochranu lidských bytostí před nucenou prací, se týká prevence a nápravy.

Prevence není možná, nedojde-li k zastavení demonizace nezákonného přistěhovalectví a k zaujetí humanistického přístupu k tomuto jevu. Migranti jsou často první obětí nucené práce – obzvláště pokud jde o migrující ženy – a kriminalizace jejich právního statusu v případě, že v zemi pobývají bez řádných dokladů, nebo aktivit, které jsou nuceni vykonávat (ze 150 miliard dolarů zisku plynoucích z nucené práce pochází dvě třetiny ze sexuálního vykořisťování), jim znesnadňuje přístup k právním strukturám, které by jim mohly umožnit vykonávat svá práva.

Je proto důležité, abychom tyto osoby vysvobodili z izolace, v níž jsou nuceny žít svými vykořisťovateli a právními systémy, jež jsou příliš represivní vůči nezákonné migraci.

Měla by být zahájena skutečná evropská reflexe, která by se zabývala rizikovými faktory, které jedince tlačí k přijetí nucené práce, vymezenými MOP v její poslední zprávě o nucené práci¹: prudká ztráta příjmu a chudoba, zranitelnost spojená s nedostatečným vzděláním či negramotností, zranitelné skupiny obyvatel (ženy, migrující děti). Evropská strategie boje proti chudobě by měla jít výrazně nad rámec pouhé koordinace vnitrostátních činností: měla by stanovit závazné cíle na snížení chudoby a uvádět slova preambule tohoto protokolu, podle nichž nucená práce „napomáhá v udržování lidí v chudobě a představuje překážku na cestě k zajištění důstojné práce pro všechny“.

¹ „Zisky a chudoba: ekonomie nucené práce“.

Náprava újmy klade otázku odpovědnosti zaměstnavatele, ale měla by také zavádět odpovědnost konečného zadavatele, abychom se vyhnuli rozředění odpovědnosti v subdodavatelském řetězci.

A konečně: EU nemůže být silou prosazující pokrok, pokud jej omezí na prostor uvnitř svých hranic a podřídí jej požadavkům mezinárodní konkurence. Evropská diplomacie a obchodní politika vůči třetím zemím, které porušují Úmluvu MOP o nucené práci z roku 1930 a její protokol z roku 2014, musejí být mnohem rozhodnější.

Od filipínské služky, která je v Evropě izolována a vykořisťována, přes dramatickou situaci pracujících dětí a útlak sexuálního vykořisťování, až po pracovníky, kteří budují stadiony pro mistrovství světa v Kataru – zde všude fungují tytéž zločinné metody a sítě, které nelze tolerovat.

Vzhledem k výše uvedenému zpravodaj navrhuje, aby Parlament udělil souhlas s návrhem rozhodnutí Rady.